

**Konferencja Wysokiego Szczebla
na temat Przyszłości Europejskiego Trybunału Praw Człowieka**

Deklaracja z Brighton

Konferencja Wysokiego Szczebla, zwołana w Brighton w dniach 19 i 20 kwietnia 2012 z inicjatywy brytyjskiego przewodnictwa Komitetu Ministrów Rady Europy („Konferencja”), oświadcza, co następuje:

1. Państwa-Strony Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”), potwierdzają swoje głębokie i stałe przywiązanie do Konwencji oraz do wypełnienia ich zobowiązania, wynikającego z Konwencji, do zapewnienia każdemu, podlegającemu ich jurysdykcji, praw i wolności określonych w Konwencji.

2. Państwa-Strony potwierdzają również swoje przywiązanie do prawa do skargi indywidualnej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Trybunał”) jako fundamentu systemu ochrony praw i wolności zawartych w Konwencji. Od ponad 50 lat Trybunał wnosi nadzwyczajny wkład w ochronę praw człowieka w Europie.

3. Państwa-Strony oraz Trybunał ponoszą współodpowiedzialność za realizację i skuteczne wdrażanie Konwencji, opartą na fundamentalnej zasadzie subsydiarności. Konwencja została przyjęta, między innymi, w oparciu o zasadę suwerennej równości Państw. Państwa-Strony muszą przestrzegać praw i wolności zagwarantowanych w Konwencji oraz skutecznie rozwiązywać naruszenia na poziomie krajowym. Trybunał działa jako gwarant dla naruszeń, które nie zostały usunięte na poziomie krajowym. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez Trybunał, Państwa-Strony muszą przestrzegać ostatecznego wyroku Trybunału.

4. Państwa-Strony oraz Trybunał ponoszą również współodpowiedzialność za zapewnienie żywotności mechanizmu konwencyjnego. Państwa-Strony są zdecydowane współpracować z Trybunałem dla osiągnięcia tego celu, opierając się również na ważnej pracy Komitetu Ministrów oraz Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, jak również Komisarza Praw Człowieka oraz innych instytucji i organów Rady Europy, są także zdecydowane działać w duchu współpracy ze społeczeństwem obywatelskim oraz krajowymi instytucjami praw człowieka.

5. Konferencja Wysokiego Szczebla w Interlaken („Konferencja w Interlaken”) w swojej Deklaracji z dnia 19 lutego 2010 r., odnotowała z głębokim zaniepokojeniem ciągły wzrost różnicy między liczbą skarg złożonych a liczbą skarg rozpatrzonych; stwierdziła, iż taka sytuacja osłabia skuteczność i wiarygodność Konwencji oraz jej mechanizmu kontrolnego, oraz stanowi zagrożenie dla jakości i spójności orzecznictwa oraz powagi Trybunału. Konferencja Wysokiego Szczebla w Izmirze („Konferencja w Izmirze”) w swojej Deklaracji z dnia 27 kwietnia 2011 r. odnotowała z zadowoleniem konkretny postęp osiągnięty w rezultacie Konferencji w Interlaken. Państwa-Strony są bardzo wdzięczne szwajcarskiemu i tureckiemu przewodnictwu Komitetu Ministrów za zwołanie tych konferencji oraz wszystkim tym, którzy pomogli zrealizować plany działania oraz ich *follow-up*.

6. Rezultaty osiągnięte dotychczas w oparciu o Protokół nr 14 są zachęcające, szczególnie dzięki działaniom podjętym przez Trybunał w celu zwiększenia wydajności i rozpatrzenia szeregu zawisłych przed nim skarg oczywiście niedopuszczalnych. Jednakże rosnąca liczba potencjalnie uzasadnionych skarg zawisłych przed Trybunałem stanowi poważny problem wywołujący niepokój. W świetle obecnej sytuacji Konwencji i Trybunału należy w dalszym ciągu w pełni podejmować stosowne kroki przewidziane przez Konferencje w Interlaken i Izmirze. Należy w pełni realizować postanowienia Konferencji oraz wykorzystać pełny

potencjał Protokołu nr 14. Jednakże, jak zauważyła Konferencja w Izmirze, Protokół nr 14 sam nie zapewni trwałego i kompleksowego rozwiązania problemów stojących przed systemem konwencyjnym. Dalsze środki są więc również konieczne w celu zapewnienia, by system konwencyjny pozostał skuteczny i w dalszym ciągu zapewniał ochronę praw i wolności ponad 800 milionów osób w Europie.

A. Implementacja Konwencji na poziomie krajowym

7. Pełna implementacja Konwencji na poziomie krajowym wymaga od Państw-Stron podjęcia skutecznych środków dla zapobieżenia naruszeniom. Wszystkie prawa i polityka powinny być tak formułowane, a wszyscy funkcjonariusze państwowi powinni tak wypełniać swoje obowiązki, by zapewnić pełną skuteczność Konwencji. Państwa-Strony muszą również zapewnić sposoby umożliwiające stosowanie środków w celu naprawienia domniemych naruszeń Konwencji. Sądy i trybunały krajowe powinny uwzględniać Konwencję oraz orzecznictwo Trybunału. Wspólnie, środki te powinny zmniejszyć liczbę naruszeń Konwencji. Zmniejszyłoby to również liczbę zasadnych skarg wnoszonych do Trybunału, pomagając tym samym zmniejszyć jego obciążenie pracą.

8. Rada Europy odgrywa kluczową rolę we wspomaganiu i zachęcaniu do wdrażania Konwencji na poziomie krajowym, prowadząc swoją szerszą działalność w dziedzinie praw człowieka, demokracji i praworządności. Udzielanie na prośbę Państwom-Stronom pomocy technicznej, zarówno przez samą Radę Europy, jak też dwustronnie przez pozostałe Państwa-Strony, promuje dobre praktyki i podnosi standardy przestrzegania praw człowieka w Europie. Wsparcie ze strony Rady Europy powinno być udzielane w sposób efektywny z określeniem rezultatów i w koordynacji z szerszą działalnością organizacji.

9. Konferencja zatem:

a) potwierdza silne zaangażowanie Państw-Stron na rzecz wypełniania ich podstawowego obowiązku wdrożenia Konwencji na poziomie krajowym;

b) mocno zachęca Państwa-Strony do kontynuowania pełnego uwzględniania zaleceń Komitetu Ministrów w sprawie wdrażania Konwencji na poziomie krajowym przy rozwijaniu ich prawodawstwa, polityki i praktyk mających na celu uskutecznienia Konwencji;

c) w szczególności wyraża determinację Państw-Stron do zapewnienia skutecznego wdrażania Konwencji na poziomie krajowym poprzez podjęcie, we właściwym zakresie, następujących środków szczególnych:

i) rozważenie utworzenia, o ile jeszcze tego nie zrobiły, niezależnej Krajowej Instytucji Praw Człowieka

ii) wdrożenie praktycznych środków w celu zapewnienia, by polityka i prawodawstwo w pełni uwzględniały postanowienia Konwencji, w tym poprzez oferowanie parlamentom krajowym informacji w przedmiocie zgodności z Konwencją projektów prawa proponowanych przez Rząd;

iii) rozważenie wprowadzenia, w razie potrzeby, nowych krajowych środków odwoławczych, zarówno o charakterze szczególnym jak i ogólnym, w odniesieniu do możliwych naruszeń praw i wolności wynikających z Konwencji;

iv) umożliwienie oraz zachęcanie sądów i trybunałów krajowych do uwzględniania właściwych zasad Konwencji, z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału, przy prowadzeniu postępowań oraz formułowaniu orzeczeń; a w szczególności umożliwienie stronom postępowania, we właściwych ramach krajowej procedury sądowej oraz bez zbędnych przeszkód, zwrócenia uwagi krajowych sądów i trybunałów na właściwe przepisy Konwencji i orzecznictwo Trybunału;

v) zapewnienie funkcjonariuszom publicznym właściwych informacji na temat zobowiązań wynikających z Konwencji; a w szczególności szkolenie funkcjonariuszy pracujących w systemie wymiaru sprawiedliwości, zajmujących się egzekwowaniem prawa lub właściwych w odniesieniu do pozbawienia wolności osób, na temat sposobów wywiązywania się ze zobowiązań wynikających z Konwencji;

vi) zapewnienie odpowiednich informacji i szkoleń na temat Konwencji w ramach studiów, szkoleń i rozwoju zawodowego sędziów, prawników i prokuratorów; oraz

vii) zapewnienie potencjalnym skarżącym informacji na temat Konwencji, w szczególności na temat zakresu i granic jej ochrony, właściwości Trybunału oraz kryteriów dopuszczalności;

d) zachęca Państwa Strony, jeśli jeszcze tego nie uczyniły, do:

i) zapewnienia tłumaczenia lub streszczenia w językach krajowych, jeśli jest to konieczne, istotnych orzeczeń Trybunału, tak by mogły zostać właściwie uwzględnione;

ii) przetłumaczenia na języki krajowe Praktycznego Przewodnika Trybunału w sprawie Kryteriów Dopuszczalności; oraz

iii) rozważenia poczynienia dodatkowych wpłat dobrowolnych na rzecz programów Rady Europy związanych z prawami człowieka lub na rzecz Funduszu Powierniczego Praw Człowieka;

e) zachęca wszystkie Państwa-Strony do pełnego wykorzystania wsparcia technicznego, a także do wzajemnego udzielania i korzystania na życzenie z dwustronnej pomocy technicznej w duchu otwartej współpracy na rzecz pełnej ochrony praw człowieka w Europie;

f) zachęca Komitet Ministrów:

i) do rozważenia, w jaki sposób zapewnić, by wnioskowana pomoc techniczna była udzielana najbardziej tego potrzebującym Państwom-Stronom;

ii) stosownie do zapisów podpunktów c(iii) i (iv) powyżej, do opracowania przewodnika dobrych praktyk w zakresie krajowych środków odwoławczych; oraz

iii) stosownie do zapisu podpunktu c(v) powyżej, do przygotowania zestawu materiałów, które Państwa-Strony mogłyby wykorzystać w celu poinformowania swoich funkcjonariuszy publicznych o zobowiązaniach Państwa wynikających z Konwencji;

g) zachęca Sekretarza Generalnego do zaproponowania Państwom-Stronom, za pośrednictwem Komitetu Ministrów, praktycznych sposobów udoskonalenia:

i) realizacji pomocy technicznej oraz programów współpracy Rady Europy;

ii) koordynacji między różnymi podmiotami Rady Europy w zakresie udzielania pomocy, oraz

iii) kierowania odpowiedniej pomocy technicznej, dostępnej dla każdego Państwa-Strony na zasadzie dwustronnej, uwzględniając szczególne wyroki Trybunału;

h) zachęca Trybunał do wskazywania tych wyroków, które szczególnie rekomendowałby do ewentualnego przetłumaczenia na języki krajowe, oraz

i) ponownie podkreśla znaczenie współpracy między Radą Europy a Unią Europejską, w szczególności w celu zapewnienia skutecznej realizacji ich wspólnych programów oraz spójności między ich poszczególnymi priorytetami w tym obszarze.

B. Wzajemne oddziaływanie między Trybunałem i władzami krajowymi

10. Państwa-Strony Konwencji są zobowiązane do zapewnienia każdemu podlegającemu ich jurysdykcji praw i wolności określonych w Konwencji oraz do zapewnienia skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego dla każdego podmiotu, którego prawa i wolności są naruszone. Trybunał autorytatywnie interpretuje Konwencję. Działa również jako gwarant dla osób, których prawa i wolności nie są zabezpieczone na poziomie krajowym.

11. Orzecznictwo Trybunału wyraźnie wskazuje, że, w zależności od okoliczności sprawy oraz badanych praw i wolności, Państwa-Strony korzystają z marginesu uznania odnośnie sposobu stosowania i wdrożenia Konwencji. Odzwierciedla to fakt, że system konwencyjny jest subsydiarny w odniesieniu do zapewniania ochrony praw człowieka na gruncie krajowym, oraz pokazuje, iż co do zasady władze krajowe są lepiej usytuowane niż sąd międzynarodowy do oceny lokalnych potrzeb oraz uwarunkowań. Margines uznania idzie w parze z nadzorem w ramach systemu Konwencji. W tym zakresie rolą Trybunału jest ocena, czy decyzje podejmowane przez władze krajowe są zgodne z Konwencją, mając na uwadze należyty wzgląd na margines uznania Państwa.

12. Konferencja zatem:

a) Z zadowoleniem przyjmuje rozwój przez Trybunał w jego orzecznictwie zasad takich jak subsydiarność oraz margines uznania, oraz zachęca Trybunał do nadawania wielkiego znaczenia i konsekwentnego stosowania tych zasad w swoich wyrokach;

b) Stwierdza, że dla zachowania przejrzystości i dostępności odniesienie do zasady subsydiarności i doktryny marginesu uznania, w formie rozwiniętej w orzecznictwie Trybunału, powinno zostać włączone do preambuły Konwencji, oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia do końca 2013 roku koniecznego instrumentu zmieniającego, przypominając jednocześnie zobowiązanie Państw-Stron do zapewnienia pełnej skuteczności praw i wolności określonych w Konwencji;

c) Przyjmuje z zadowoleniem i zachęca do otwartego dialogu między Trybunałem a Państwami-Stronami, jako środka rozwoju wzmocnionego zrozumienia ich ról w wykonywaniu wspólnych obowiązków w zakresie stosowania Konwencji, włączając w to zwłaszcza dialog między Trybunałem a:

i) sądami najwyższych instancji Państw-Stron;

ii) Komitetem Ministrów, w tym w odniesieniu do zasady subsydiarności oraz przejrzystości i spójności orzecznictwa Trybunału; oraz

iii) pełnomocnikami rządów oraz ekspertami prawnymi Państw-Stron, w szczególności w zakresie kwestii proceduralnych oraz poprzez konsultowanie propozycji zmiany Regulaminu Trybunału;

d) Odnotowuje, iż wzajemne współdziałanie między Trybunałem a władzami krajowymi mogłoby zostać wzmocnione poprzez wprowadzenie do Konwencji dalszych uprawnień Trybunału, które Państwa-Strony mogłyby opcjonalnie zaakceptować, do wydawania na wnioski opinii doradczych dotyczących interpretacji Konwencji w kontekście konkretnych spraw na szczeblu krajowym, bez uszczerbku dla niewiążącego charakteru takich opinii wobec innych Państw-Stron; zachęca Komitet Ministrów do opracowania projektu protokołu dodatkowego do Konwencji w tym zakresie do końca 2013 roku; oraz ponadto zachęca Komitet Ministrów, by następnie zdecydował o jego przyjęciu; oraz

e) Przypomina, iż konferencja w Izmirze zachęciła Komitet Ministrów do dalszego rozważenia kwestii środków tymczasowych na podstawie art. 39 Regulaminu Trybunału; oraz zachęca Komitet Ministrów do oceny, czy nastąpiło znaczące zmniejszenie ich liczby, oraz czy skargi, w których zastosowano środki tymczasowe, są obecnie załatwiane sprawnie, a także do zaproponowania wszelkich niezbędnych działań.

C. Skargi do Trybunału

13. Prawo do skargi indywidualnej stanowi fundament systemu konwencyjnego. Prawo do złożenia skargi do Trybunału powinno być możliwe do zrealizowania w praktyce, a Państwa-Strony muszą zapewnić, że w żaden sposób nie będą utrudniać skutecznego korzystania z tego prawa.

14. Kryteria dopuszczalności, wymienione w artykule 35 Konwencji, definiują, które skargi Trybunał powinien rozpatrywać co do meritum. Kryteria te powinny wyposażać Trybunał w praktyczne instrumenty, za pomocą których zapewni on sobie możliwość koncentrowania na tych sprawach, w których zasada lub waga naruszenia uzasadnia ich rozpoznanie. To Trybunał decyduje o dopuszczalności skarg. Istotne jest, by czyniąc to, Trybunał w dalszym ciągu ściśle i konsekwentnie stosował kryteria dopuszczalności w celu wzmocnienia zaufania w dokładność systemu konwencyjnego, oraz w celu zapewnienia, by na jego pracę nie była wywierana niepotrzebna presja.

15. Konferencja zatem:

a) Przyjmuje z zadowoleniem sugestię Trybunału, by termin przewidziany w art. 35 ust. 1 Konwencji na złożenie skargi mógł zostać skrócony; dochodzi do wniosku, że termin czterech miesięcy będzie właściwy; oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu zmieniającego do końca 2013 roku;

b) Przyjmuje z zadowoleniem ściślejsze stosowanie terminu przewidzianego w art. 35 ust. 1 Konwencji przez Trybunał; powtarza znaczenie tego, by Trybunał stosował w pełni, konsekwentnie oraz przewidywalnie wszystkie kryteria dopuszczalności, w tym zasady dotyczące zakresu jego jurysdykcji, tak, by zapewnić skuteczną realizację sprawiedliwości, jak i by zagwarantować właściwe role Trybunału i władz krajowych;

c) Stwierdza, iż art. 35 ust. 3 (b) Konwencji powinien zostać zmieniony w ten sposób, że zostanie usunięty fragment "pod warunkiem, że żadna sprawa, która nie została należycie rozpatrzona przez sąd krajowy, nie może być odrzucona na tej podstawie"; i zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu zmieniającego do końca 2013 roku;

d) Potwierdza, iż skarga powinna być uznana za oczywiście nieuzasadnioną w rozumieniu art. 35 ust. 3 (a), między innymi, w takim zakresie, w jakim Trybunał uzna, iż skarga dotyczy zarzutu, który został w należyty sposób rozpatrzony przez sąd krajowy stosujący prawa zagwarantowane w Konwencji w świetle dobrze ugruntowanego orzecznictwa Trybunału, w tym, jeśli to właściwe, w odniesieniu do marginesu uznania, chyba że Trybunał uzna, iż skarga dotyczy istotnego zagadnienia mającego wpływ na interpretację lub zastosowanie Konwencji; oraz zachęca Trybunał, w takim zakresie, w jakim jest to konieczne, by miał on na uwadze konieczność przyjęcia ścisłego i spójnego podejścia przy uznawaniu tych skarg za niedopuszczalne, wyjaśniając w tym zakresie swoje orzecznictwo;

e) Przyjmuje z zadowoleniem zwiększenie udzielania informacji przez Trybunał skarżącym na temat jego procedur, w szczególności w odniesieniu do kryteriów dopuszczalności;

f) Zachęca Trybunał do wypracowania konkretnego postanowienia w Regulaminie Trybunału dla wydawania odrębnej decyzji odnośnie dopuszczalności na życzenie pozwanego Rządu, jeżeli istnieje szczególny interes, by Trybunał orzekł o skuteczności środka krajowego, który jest przedmiotem rozpatrywania w sprawie; oraz

g) Zachęca Trybunał do rozwinięcia swojego orzecznictwa dotyczącego wyczerpania środków krajowych, w taki sposób, by wymagać od skarżącego, gdy taki środek był dla niego dostępny, by ten dochodził przed sądami lub trybunałami krajowymi naruszenia praw Konwencyjnych lub równorzędnych postanowień prawa krajowego, w ten sposób dając sądom krajowym szansę zastosowania Konwencji w świetle orzecznictwa Trybunału.

D. Rozpatrywanie skarg

16. Liczba skarg wnoszonych corocznie do Trybunału podwoiła się od 2004 roku. Bardzo duża liczba skarg jest obecnie zawisła przed wszystkimi wstępnymi formacjami procesowymi Trybunału. Wielu skarżących, w tym osoby, które mają dobrze uzasadnione skargi, musi latami oczekiwać na odpowiedź.

17. W świetle znaczenia prawa do skargi indywidualnej, Trybunał musi być zdolny do rozstrzygania skarg niedopuszczalnych możliwie najefektywniej i z jak najmniejszym obciążeniem jego zasobów. Trybunał podjął już znaczące kroki, aby to osiągnąć w ramach Protokołu nr 14, które należy pochwalić;

18. Skargi powtarzalne w większości wynikają z problemów systemowych lub strukturalnych na poziomie krajowym. To na Państwie-Stronie spoczywa odpowiedzialność, pod nadzorem Komitetu Ministrów, za zapewnienie, by takie problemy i wynikające z nich naruszenia były rozwiązywane w ramach skutecznego wykonywania wyroków Trybunału.

19. Wzrastająca liczba spraw zawisłych przed Izbami Trybunału budzi również poważne zaniepokojenie. Trybunał powinien móc skupić swoją uwagę na potencjalnie dobrze uzasadnionych nowych naruszeniach.

20. Konferencja zatem:

a) Przyjmuje z zadowoleniem postępy już uczynione przez Trybunał w zakresie rozpatrywania skarg, w szczególności przyjęcie:

i) Własnej strategii w zakresie priorytetyzacji spraw, która pomogła mu skupić się na najważniejszych i najpoważniejszych sprawach; oraz

ii) Metod pracy, które udrażniają procedury w szczególności w zakresie załatwiania spraw niedopuszczalnych i powtarzalnych, przy jednoczesnym utrzymaniu odpowiedniej odpowiedzialności sądowej;

b) Odnotowuje z uznaniem ocenę Trybunału, iż będzie on w stanie rozpatrzyć zaległe oczywiście niedopuszczalne skargi zawisłe przed nim do 2015 roku; przyjmuje do wiadomości wnioski Trybunału o dalsze delegowanie sędziów krajowych oraz wysokiej rangi niezależnych prawników do jego Kancelarii, by mu to umożliwić; oraz zachęca Państwa Strony do zorganizowania dalszych oddelegowań tego rodzaju;

c) Wyraża stałe zaniepokojenie dużą liczbą skarg powtarzalnych zawisłych przed Trybunałem; przyjmuje z zadowoleniem stałe podejmowanie przez Trybunał proaktywnych środków, w szczególności wyroków pilotażowych, w celu rozpatrywania w sposób efektywny powtarzalnych naruszeń; oraz zachęca Państwa-Strony, Komitet Ministrów oraz Trybunał do wspólnego działania, aby znaleźć sposoby dla załatwienia dużej liczby skarg wynikających z problemów systemowych zidentyfikowanych przez Trybunał, rozważając różne zgłoszone pomysły, w tym ich skutki prawne, praktyczne i finansowe, oraz biorąc pod uwagę zasadę równego traktowania wszystkich Państw-Stron;

d) Opierając się na procedurze wyroków pilotażowych, zachęca Komitet Ministrów do rozważenia zasadności oraz formułę procedury, w ramach której Trybunał mógłby rejestrować i rozstrzygać niewielką liczbę skarg reprezentatywnych z grupy skarg zarzucających to samo naruszenie wobec tego samego pozwanego Państwa-Strony, rozstrzygnięcie to zaś miałyby zastosowanie do całej grupy;

e) Zauważa, że w celu umożliwienia Trybunałowi rozpatrzenia w rozsądnym terminie spraw zawisłych przed jego Izbami, koniecznym może okazać się mianowanie w przyszłości dodatkowych sędziów Trybunału; dalej zauważa, że sędziowie tacy mogliby mieć inną kadencję oraz/lub inny zakres kompetencji w porównaniu do obecnych sędziów Trybunału; oraz zachęca Komitet Ministrów do podjęcia decyzji przed końcem 2013 roku, czy przystąpić do zmiany Konwencji w celu umożliwienia mianowania takich sędziów w oparciu o jednogłośną decyzję Komitetu Ministrów działającego na podstawie informacji otrzymanej z Trybunału.

f) Zachęca Trybunał do skonsultowania z Państwami-Stronami rozważanej kwestii szerszego rozumienia koncepcji „dobrze ugruntowanego orzecznictwa” w rozumieniu art. 28 ust. 1 Konwencji, tak by rozpatrywać większą liczbę spraw w procedurze komitetowej, bez uszczerbku dla właściwego rozpoznania indywidualnych okoliczności każdej sprawy oraz niewiążącego charakteru wyroków wydanych przeciwko innemu Państwu-Stronie;

g) Zachęca Trybunał do rozważenia, w porozumieniu z Państwami-Stronami, społeczeństwem obywatelskim oraz Krajowymi Instytucjami Praw Człowieka, czy:

i) W świetle doświadczeń projektu pilotażowego powinny zostać wdrożone dalsze środki w celu ułatwienia składania skarg za pośrednictwem Internetu i w konsekwencji uproszczenia procedury komunikowania skarg, przy zapewnieniu dalszego przyjmowania skarg wnoszonych przez skarżących nie mogących aplikować przez Internet;

ii) Formularz skarg mógłby zostać ulepszony w celu ułatwienia lepszego przedstawienia sprawy i obsługi skarg;

iii) Decyzje i wyroki Trybunału mogłyby być udostępnione stronom postępowania na krótko przed ich publicznym ogłoszeniem; oraz

iv) Żądanie przyznania słusznego zadośćuczynienia, w tym kosztów, oraz uwagi do tego żądania, mogłyby być zgłaszane na wcześniejszym etapie postępowania przed Izbą i Wielką Izbą;

h) Przewiduje, że pełna implementacja tych środków z odpowiednimi zasobami, powinna co do zasady umożliwić Trybunałowi podejmowanie decyzji o komunikacji sprawy w przeciągu jednego roku, a następnie zakończenie wszystkich zakomunikowanych spraw decyzją bądź wyrokiem w ciągu dwóch lat od komunikacji;

i) Ponadto wyraża zobowiązanie Państw-Stron do współpracy z Trybunałem w celu osiągnięcia tych rezultatów; oraz

j) Zachęca, by Komitet Ministrów, w konsultacji z Trybunałem, określił, w jaki sposób oceni, czy do 2015 roku powyższe środki okazały się wystarczające, by umożliwić Trybunałowi skuteczne poradzenie sobie z jego obciążeniem, bądź czy dalsze środki są konieczne.

E. Sędziowie i orzecznictwo Trybunału

21. Autorytet i wiarygodność Trybunału w dużej mierze zależą od jakości jego sędziów oraz orzeczeń, które wydają.

22. Wysoki kaliber sędziów wybieranych do Trybunału zależy od jakości kandydatów do wyboru proponowanych Zgromadzeniu Parlamentarnemu. W związku z tym, rola Państw-Stron w proponowaniu kandydatów o najwyższych możliwych kwalifikacjach ma zasadnicze znaczenie dla stałego powodzenia Trybunału, podobnie jak i wysoka jakość Kancelarii z prawnikami wybieranymi na podstawie ich kompetencji i znajomości prawa oraz praktyki Państw-Stron, którzy stanowią nieocenione wsparcie dla sędziów Trybunału.

23. Wyroki Trybunału muszą być jasne i spójne. Promuje to pewność prawa. Pomaga również sądom krajowym w bardziej dokładnym stosowaniu Konwencji oraz pomaga potencjalnym skarżącym w ocenie, czy ich skarga jest zasadna. Jasność i spójność ma szczególne znaczenie w przypadku zajmowania się przez Trybunał kwestiami o znaczeniu ogólnym. Spójność w stosowaniu Konwencji nie wymaga od Państw-Stron jednolitej implementacji Konwencji. Trybunał wskazał, że rozważa zmianę Regulaminu Trybunału zakładającą obligatoryjne zrzeczenie się jurysdykcji przez Izbę w przypadku zamiaru odejścia od ustalonej linii orzeczniczej.

24. Stabilność składu sędziowskiego gwarantuje spójność Trybunału. Jest zatem, co do zasady, niepożądane, by sędziowie pełnili swoją funkcję przez okres krótszy aniżeli przewidziany w Konwencji.

25. Konferencja zatem:

a) Przyjmuje z zadowoleniem przyjęcie przez Komitet Ministrów Wytucznych dotyczących wyboru kandydatów na stanowisko sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz zachęca Państwa-Strony do ich wdrożenia.

b) Przyjmuje z zadowoleniem ustanowienie Doradczego Panelu Ekspertów w sprawie Kandydatów na Sędziów Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; zauważa, że Komitet Ministrów zdecydował o dokonaniu oceny funkcjonowania Doradczego Panelu po wstępnym trzyletnim okresie; oraz zachęca Zgromadzenie Parlamentarne i Komitet Ministrów do omówienia, w jaki sposób procedura wyboru sędziów mogłaby zostać jeszcze udoskonalona.

c) Przyjmuje z zadowoleniem kroki, które Trybunał podejmuje w celu utrzymania i wzmocnienia wysokiej jakości wyroków oraz, w szczególności, w celu dalszego zwiększenia czytelności i spójności wyroków; przyjmuje z zadowoleniem wieloletnie uznawanie przez Trybunał, iż w interesie pewności prawa, przewidywalności oraz równości wobec prawem, nie powinien on odstępować od precedensów ustalonych we wcześniejszych sprawach bez przekonującego powodu; oraz zachęca w szczególności Trybunał do wzięcia pod uwagę znaczenia spójności w przypadkach, w których wyroki odnoszą się do aspektów tego samego zagadnienia, tak aby ich połączony efekt w dalszym ciągu zapewniał Państwom-Stronom odpowiedni margines uznania.

d) W świetle centralnej roli odgrywanej przez Wielką Izbę dla osiągnięcia spójności orzecznictwa Trybunału, stwierdza, że art. 30 Konwencji powinien zostać zmieniony poprzez usunięcie słów "chyba, że sprzeciwia się temu jedna ze stron"; zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu zmieniającego przed końcem 2013 roku oraz do rozważenia, czy dalsze wynikające z tego zmiany są potrzebne; oraz zachęca Państwa-Strony do powstrzymania się od wnoszenia sprzeciwu w odniesieniu do propozycji zrzeczenia się właściwości przez Izbę do czasu wejścia w życie instrumentu zmieniającego;

e) Zachęca Trybunał do rozważenia, czy skład Wielkiej Izby nie powinien zostać wzmocniony poprzez włączenie z urzędu Wiceprzewodniczącego każdej z Sekcji; oraz

f) Stwierdza, że art. 23 ust. 2 Konwencji powinien zostać zmieniony poprzez zastąpienie granicy wieku sędziego wymogiem, że sędziowie nie mogą mieć więcej niż 65 lat w chwili objęcia urzędu; oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia koniecznego instrumentu zmieniającego przed końcem 2013 roku.

F. Wykonanie wyroków Trybunału

26. Każde Państwo-Strona zobowiązało się do przestrzegania ostatecznych wyroków Trybunału w każdej sprawie, w której jest stroną. Poprzez swój nadzór Komitet Ministrów zapewnia, że właściwa skuteczność jest zapewniana wyrokom Trybunału, w tym poprzez przyjęcie środków o charakterze ogólnym w celu rozwiązania szerszych kwestii systemowych.

27. Komitet Ministrów musi więc skutecznie i sprawiedliwie ocenić, czy środki podjęte przez Państwo-Stronę rozwiązały naruszenie. Komitet Ministrów powinien być zdolny do podjęcia skutecznych środków w odniesieniu do Państwa-Strony, które nie zastosowało się do zobowiązań wynikających z art. 46 Konwencji. Komitet Ministrów powinien zwrócić szczególną uwagę na naruszenia ujawniające problemy systemowe na poziomie krajowym, a także zapewnić, by Państwa-Strony szybko i skutecznie implementowały wyroki pilotażowe.

28. Komitet Ministrów nadzoruje wykonywanie wciąż rosnącej liczby wyroków. Zakładając, iż Trybunał rozpatruje potencjalnie uzasadnione skargi zawisłe przed nim, można oczekiwać dalszego wzrostu ilości pracy Komitetu Ministrów.

29. Konferencja zatem:

a) Zachęca Państwa-Strony:

- i) do rozwijania krajowych zdolności i mechanizmów mających na celu szybkie wykonywanie wyroków Trybunału, w tym poprzez implementację Rekomendacji 2008(2) Komitetu Ministrów, oraz do dzielenia się dobrymi praktykami w tym zakresie;
  - ii) do udostępniania możliwie szeroko planów działań mających na celu wykonanie wyroków, w tym, gdy to możliwe, poprzez ich publikację w językach narodowych; oraz
  - iii) do wspierania parlamentów narodowych w ich ważnym zadaniu polegającym na badaniu efektywności podjętych działań wykonawczych;
- b) Ponawia wezwanie do Komitetu Ministrów, wystosowane wcześniej przez Konferencje w Interlaken i w Izmirze, do pełnego stosowania zasady subsydiarności, poprzez którą Państwa-Strony mogą wybrać, w jaki sposób wypełniają swoje zobowiązania wynikające z Konwencji;
- c) Zachęca Komitet Ministrów do kontynuowania refleksji, w jaki sposób mógłby udoskonalić swoje procedury, tak by zapewnić skuteczny nadzór nad wykonywaniem wyroków, w szczególności poprzez:
- i) bardziej ustrukturyzowane rozpatrywanie kluczowych i systemowych problemów podczas swoich posiedzeń; oraz
  - ii) szersze informowanie o swoich posiedzeniach;
- d) Zachęca Komitet Ministrów do rozważenia, czy konieczne są bardziej skuteczne środki w odniesieniu do Państw-Stron, które nie wykonują wyroków Trybunału na czas; oraz
- e) Odnotowuje z zadowoleniem regularne raporty i debaty Zgromadzenia Parlamentarnego na temat wykonywania wyroków.

G. Długoterminowa przyszłość system konwencyjnego i Trybunału

30. Niniejsza Deklaracja odnosi się do bezpośrednich kwestii stojących przed Trybunałem. Jednakże istotne jest również zabezpieczenie przyszłej efektywności systemu konwencyjnego. W celu osiągnięcia tego konieczny jest proces umożliwiający przewidzenie przyszłych wyzwań i rozwinięcie wizji przyszłości Konwencji, tak by przyszłe decyzje były podejmowane w odpowiednim czasie i w sposób spójny.

31. Jako część tego procesu niezbędna okazać się może ocena fundamentalnej roli i charakteru Trybunału. Długoterminowa wizja musi zabezpieczyć żywotność kluczowej roli Trybunału w systemie ochrony i promocji praw człowieka w Europie. Prawo do skargi indywidualnej pozostaje kamieniem węgielnym system konwencyjnego. Przyszłe reformy muszą wzmocnić zdolność systemu konwencyjnego do sprawnego i efektywnego reagowania na poważne naruszenia.

32. Skuteczna implementacja Konwencji na poziomie krajowym pozwoli Trybunałowi w dłuższej perspektywie czasowej na przyjęcie bardziej skoncentrowanej i ukierunkowanej roli. System konwencyjny musi wspierać Państwa-Strony w wypełnianiu ich podstawowego obowiązku wdrażania Konwencji na poziomie krajowym.

33. W odpowiedzi na bardziej skuteczne wdrażanie na poziomie krajowym, Trybunał powinien być w stanie skoncentrować swoje wysiłki na poważnych i szeroko

rozpowszechnionych naruszeniach, na problemach systemowych i strukturalnych oraz na poważnych kwestiach związanych z interpretacją i stosowaniem Konwencji, dzięki czemu potrzebowałby zaradzić mniejszej liczbie naruszeń i w efekcie wydawać mniej wyroków.

34. Konferencja w Interlaken wezwała Komitet Ministrów do przeprowadzenia w latach 2012-2015 oceny, do jakiego stopnia wdrożenie Protokołu 14 oraz Planu Działania z Interlaken poprawiło sytuację Trybunału. Przewidywała, iż na podstawie tej oceny Komitet Ministrów powinien podjąć decyzję przed końcem 2015 r., czy istnieje konieczność podjęcia dalszych działań. Konferencja przewidywała ponadto, iż przed końcem 2019 r. Komitet Ministrów powinien podjąć decyzję, czy przyjęte środki okazały się wystarczające, by zapewnić stabilne funkcjonowanie mechanizmu kontrolnego Konwencji, czy też konieczne są głębsze zmiany;

35. W związku z tym Konferencja:

a) Odnotowuje z zadowoleniem proces refleksji nad długoterminową przyszłością Trybunału zainicjowany podczas Konferencji w Interlaken i kontynuowany podczas Konferencji w Izmirze; oraz odnotowuje z zadowoleniem wkład Konferencji w Wilton Park do tej refleksji;

b) Zachęca Komitet Ministrów do ustalenia przed końcem 2012 r. procesu, w jaki wypełni on swoje dalsze mandaty zgodnie z niniejszą Deklaracją oraz Deklaracjami przyjętymi podczas Konferencji w Interlaken i Izmirze;

c) Zachęca Komitet Ministrów, w kontekście realizacji jego mandatu zgodnie Deklaracjami przyjętymi podczas Konferencji w Izmirze i Interlaken, do rozważenia przyszłości systemu konwencyjnego. Refleksja ta powinna dotyczyć przyszłych wyzwań związanych z korzystaniem z praw i wolności zagwarantowanych Konwencją, oraz sposobu, w jaki Trybunał mógłby najlepiej wypełniać swoją podwójną rolę gwaranta dla osób, których prawa i wolności nie są zabezpieczone na poziomie państwowym krajowym, oraz organu autorytatywnie interpretującego Konwencję.

d) Proponuje, by Komitet Ministrów wykonał powyższe zadanie w ramach istniejących struktur, przy jednoczesnym zapewnieniu udziału oraz doradztwa ekspertów zewnętrznych, jeśli to właściwe w celu zapewnienia szerokiego zakresu kompetencji oraz możliwie najpełniejszej analizy kwestii i możliwych rozwiązań.

e) Przewiduje, iż Komitet Ministrów jako część tego zadania przeprowadzi dokładną analizę potencjalnych wariantów przyszłej roli i funkcji Trybunału, w tym analizę, jak system konwencyjny w swojej zasadniczo obecnej formie mógłby zostać zachowany; oraz refleksję na temat głębszych zmian w sposobie rozpatrywania skarg w ramach systemu konwencyjnego, tak by zmniejszyć liczbę spraw załatwianych przez Trybunał.

f) zachęca ponadto Państwa-Strony, w tym poprzez Komitet Ministrów, do rozpoczęcia całościowej analizy:

i) procedury nadzorowania wykonania wyroków Trybunału oraz roli Komitetu Ministrów w tym procesie; oraz

ii) przyznawania słusznego zadośćuczynienia skarżącym na podstawie artykułu 41 Konwencji, oraz

g) W pierwszej kolejności, zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia tymczasowego stanowiska w odniesieniu do powyższych kwestii przed końcem 2015 r.

H. Przepisy ogólne i końcowe

36. Przystąpienie Unii Europejskiej do Konwencji zwiększy spójne stosowanie praw człowieka w Europie. Konferencja przeto odnotowuje z satysfakcją postęp w przygotowaniach projektu umowy akcesyjnej oraz wzywa do szybkiego i pomyślnego zakończenia tych prac.

37. Konferencja odnotowuje również z uznaniem trwające badanie, zgodnie z mandatem Konferencji w Interlaken i Izmirze, możliwości wprowadzenia uproszczonej procedury zmiany przepisów Konwencji odnoszących się do kwestii organizacyjnych, czy to za pomocą Statutu Trybunału, czy też za pomocą nowego przepisu w Konwencji, oraz wzywa do szybkiego i pomyślnego zakończenia prac, które uwzględniłoby w pełni porządku konstytucyjne Państw-Stron.

38. W przypadkach, w których decyzje mające na celu realizację niniejszej Deklaracji pociągają za sobą konsekwencje finansowe dla Rady Europy, Konferencja zachęca Trybunał oraz Komitet Ministrów do określenia tych kosztów tak szybko, jak jest to możliwe, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad budżetowych Rady Europy oraz potrzeby rozważenia budżetowej.

39. Konferencja:

a) Zachęca przewodnictwo Wielkiej Brytanii do przekazania niniejszej Deklaracji oraz protokołów Konferencji Komitetowi Ministrów:

b) Zachęca Państwa-Strony, Komitet Ministrów, Trybunał oraz Sekretarza Generalnego Rady Europy do pełnej realizacji postanowień niniejszej Deklaracji; oraz

c) Zachęca przyszłe przewodnictwa Komitetu Ministrów do zapewnienia dalszych impulsów dla reformy Trybunału oraz implementacji Konwencji.